

Sygn. akt VIII U 2220/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy
Protokolant:	Renata Figiel

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2015r. w Gliwicach

sprawy J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 4 września 2014 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu J. W. prawo do emerytury począwszy od dnia 1 lipca 2014r.

(-) SSO Jolanta Łanowy

Sygn. akt. VIII U 2220/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 września 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na ustawę z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm.) odmówił ubezpieczonemu J. W. prawa do emerytury z powodu nieudokumentowania wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 9 lat, 4 miesiące i 29 dni.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i przyznania spornego świadczenia. Podniósł, że spełnił wszystkie przesłanki wymagane ustawą do przyznania emerytury, a w okresach zakwestionowanych przez ZUS pracował w warunkach szczególnych. Wniósł także o przesłuchanie świadków.

W toku sprawy sprecyzował, iż żąda także uznania za prace w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia od 1 stycznia 1996r. do 14 września 1970r. w Spółdzielni Pracy w T. oraz od 1 września 1996r. do 31 sierpnia 1998r. w (...) S.A.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. Organ rentowy wskazał na okresy uwzględnione ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych jak i te, których do takiej pracy nie zaliczył.

Rozpoznając odwołanie Sąd Okręgowy ustalił:

Ubezpieczony J. W. urodził się (...)

W dniu 1 lipca 2014r. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

W dniu 4 września 2014r. ZUS wydał zaskarżoną decyzję odmowną.

Do okresów składkowych i nieskładkowych ZUS zaliczył ubezpieczonemu (na dzień 1 stycznia 1999r.) 30 lat, 9 miesiące i 5 dni.

Do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, na podstawie świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 30 kwietnia 2014r. ZUS uwzględnił ubezpieczonemu 9 lat, 4 miesiące i 29 dni, tj. zatrudnienie w Fabryce (...) w T. w okresach:

- od 1 stycznia 1980r. do 7 października 1982r. – na stanowisku operator procesów chemicznych (obsługa urządzeń do trawienia)
- od 26 kwietnia 1989r. do 16 maja 1993r. (z wyłączeniem okresu bezpłatnego urlopu od 22.12.1992r. do 31.12.1992r.) – krajacz (szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne).
- od 17 maja 1993r. do 31 grudnia 1995r. (z wyłączeniem zasiłku chorobowego za okres od 23.10.1995r. do 27.10.1995r. – malarz (lakierowanie ręczne, natryskowe, niezhermetyzowane).

ZUS nie uwzględnił natomiast okresów zatrudnienia w powyższym zakładzie :

- od 1 grudnia 1974r. do 31 lipca 1977r.
- od 1 stycznia 1996r. do 31 sierpnia 1998r.

pomimo ujęcia ich w świadectwach wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 30 kwietnia 2014r. (w których zakwalifikowano powyższe okresy odpowiednio do prac wymienionych w wykazie A, dziale XIV, poz. 12, pkt 6 i pod poz. 17 pkt 1, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 17 M.. G.. i E.. z dnia 12.08.1983r. w sprawie określenia stanowisk pracy resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach), gdyż z treści ww. świadectwa pracy oraz świadectw z dnia 8 października 1982r. i 12 lipca 1993r. wynika, iż w pierwszym z ww. okresów ubezpieczony pracował na stanowisku kierowca-operator wózka akumulatorowego, a w następnym okresie na stanowisku ślusarz-monter.

Ubezpieczony legitymuje się również świadectwem pracy w warunkach szczególnych z 19 listopada 2008r. za okres zatrudnienia od 1 września 1966r. do 14 września 1970r. w Spółdzielni Pracy w T. na stanowisku malarz budowlany, i również

Sąd ustalił, iż ubezpieczony po skończeniu Szkoły Podstawowej, od 1 września 1966r. rozpoczął naukę zawodu malarza w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących w T. i jednocześnie został zatrudniony przez Spółdzielnię Pracy Usług (...) w T., początkowo w charakterze ucznia-malarza, przez okres 36 miesięcy trwania nauki, a następnie od 1 września 1969r. do 14 września 1970r. w charakterze stażysty w Fabryce (...) na stanowisku malarz budowlany. W powyższych okresach, pomimo, iż jak to wynika z umowy nauki zawodu, czas pracy ubezpieczonego jako młodocianego

pracownika wynosił 6 godzin na dobę, 36 tygodniowo, a po skończeniu 16 lat obowiązywał go normalny czas pracy ustalony w spółdzielni, to bez względu na wiek, przez cały okres zatrudnienia pracował w pełnym 8 godzinnym czasie pracy. Przez cały okres zatrudnienia otrzymywał miesięczne wynagrodzenie, korzystał z przysługującego mu urlopu wypoczynkowego, nadto okresowo sprawdzano jego zdolność do pracy.

Natomiast w F.Z.O.Ś. (...) S.A. w T. ubezpieczony był zatrudniony w okresie od 5 sierpnia 1974r. do 7 października 1982r. i świadczył pracę na stanowiskach, odpowiednio: robotnik magazynowy (do 31.11.1974r.), kierowca operator wózka akumulatorowego (1.12.1974-31.07.1977r.), ślusarz (1.08. (...)-14.05.1978r.), krajacz (15.05.1978-31.12.1979r.), operator procesów chemicznych (1.01.1980r.-7.10.1982r.).

Sąd ustalił, iż przedmiotem działalności F.Z.O.Ś. (...) S.A. w T. była produkcja zmechanizowanych obudów górniczych.

Sąd ustalił, iż wykonując pracę operatora wózka akumulatorowego, odwołujący zaopatrywał 25 stanowisk spawalniczych w elementy konstrukcji i odbierał elementy już wykonane. Odwołujący pracował w bezpośredniej bliskości stanowisk spawalniczych, znajdujących się w jednej dużej hali, w narażeniu na zapylenie i hałas, w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 26 kwietnia 1989r. do 30 kwietnia 2014r. ubezpieczony ponownie był zatrudniony w (...) S.A., na wydziale montażu, malarni i oczyszczalni, na stanowiskach krajacz (26.04.1989r. - 16.05.1993r.), malarz (17.05.1993r. - 31.12.1995r.), ślusarz-monter (1.01.1996r.-29.02. (...)), monter (1.03.2012r. - 30.04.2012r.). W okresie od stycznia 1996r. do sierpnia 1998r. wykonywał przeważnie prace malarskie konstrukcji wielkogabarytowych natryskowo, za pomocą pistoletów malarskich. Stanowiska malarskie nie znajdowały się w wydzielonych zamkniętych pomieszczeniach, a na otwartej przestrzeni hali. Pracownicy nie otrzymywali kombinezonów, pracowali w ubraniach roboczych, a używane w celu zabezpieczenia maski nie spełniały swojej funkcji. Używane do tych prac farby - chlorokauczukowe z rozpuszczalnikiem oraz farby podkładowe (minia) - były wysoce toksyczne, przy czym wentylacja nie zapewniała cyrkulacji powietrza. Nadto odwołujący kierowany był również do ręcznych prac szlifierskich, przy użyciu urządzeń wibrujących – szlifierek kątowych o tarczy 280 mm, a bardzo rzadko zdarzało się, że wykonywał pracę monterskie lub na oczyszczarkach śrutowych, komorowych. Praca oczyszczacza polegała na oczyszczeniu konstrukcji z odprysków i zgrubień pod dużym ciśnieniem za pomocą śrutu w specjalnych komorach.

Praca wykonywana była w dużej hali podzielonej jedynie ściankami działowymi, w celu montażu jezdni suwnicowych, na której znajdowały się stanowiska montażowe, szlifowania i oczyszczania. Panował duży hałas, nadto wysokie zapylenie i wibracje. Przy wykonywaniu prac malarskich, pracownikom przysługiwała po każdej godzinie czasu pracy 15 minutowa przerwa. Wszyscy pracownicy wydziału otrzymywali dodatek godzinowy za pracę w warunkach szczególnych oraz posiłki regeneracyjne i mleko.

Ubezpieczony wykonywał prace w pełnym wymiarze czasu pracy, a nawet w ponadnormatywnym czasie pracy, również w soboty i niedziele.

Sąd ustalił nadto, że ubezpieczony ukończył 60 lat życia i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego dołączonych do akt niniejszej sprawy (koperty –k. 25 i 27 a.s.) zeznań świadków G. G., A. K., A. S. i P. W. oraz wyjaśnień odwołującego (nagranie rozprawy z dnia 17 lutego 2015r. płyta – k.3 6 a.s.).

Odnośnie rodzaju pracy wykonywanej przez ubezpieczonego Sąd dał wiarę zeznaniom świadków. W spornych okresach pracowali oni razem z ubezpieczonym w tym samym wydziale, bądź na stanowisku równorzędnym (świadek P. W.) bądź w charakterze bezpośrednich przełożonych (świadkowie G. G., A. K., A. S.) i posiadali szczegółową wiedzę na temat miejsca i charakteru wykonywanej przez odwołującego pracy. Zeznania świadków pokrywają i uzupełniają się wzajemnie. Nadto w pełni korespondują z twierdzeniami ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy zważył:

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm.) w powiązaniu z § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz.43 ze zm.) ubezpieczonym mężczyznom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przy pracach wymienionych w wykazie A, przysługuje prawo do emerytury w razie łącznego spełnienia następujących warunków:

1. osiągnięcia wieku emerytalnego 60 lat
2. posiadania wymaganego okresu zatrudnienia wynoszącego 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Z kolei zgodnie z treścią art. 184 ust 1 ustawy, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl art. 184 ust. 2 ustawy – w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013r. tj. w dacie złożenia wniosku oraz wydania zaskarżonej decyzji – emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Kwestia posiadania przez ubezpieczonego ponad 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz ukończenie 60 lat nie były sporne. Nie było także sporne, iż odwołujący nie jest członkiem OFE.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła posiadania przez ubezpieczonego (na dzień 1 stycznia 1999r.) wymaganego 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem organ rentowy zaliczył mu jedynie 9 lat, 4 miesiące i 29 dni takiej pracy w F.Z.O.Ś. (...) S.A. w T., zgodnie ze świadectwami wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Pozostałego okresu zatrudnienia w (...) S.A. tj. od 1.12.1974r. do 31.07.1977r. oraz od 1.01.1996r. do 31.08.1998r. oraz okresu zatrudnienia od 1.09.1966r. do 14.09.1970r. w Spółdzielni Pracy w T. ZUS nie uwzględnił, pomimo przedłożenia świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych w powyższych okresach.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ZUS niezasadnie nie uwzględnił ubezpieczonemu do okresów pracy warunkach szczególnych pozostałego spornego okresu zatrudnienia w (...) S.A. Wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego wykazały bowiem, że bez względu na nazwę zajmowanego stanowiska, ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 1.12.1974r. do 31.07.1977r. prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A, dział XIV poz. 12 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym; natomiast w okresie od 1.01.1996r. do 31.08.1998r. prace wymienione w tym samym wykazie i dziale, ale pod poz. 17 i 18, tj. lakierowanie ręczne lub natryskowe - nie zhermetyzowane, obsługa urządzeń i narzędzi wibracyjnych lub udarowych.

W pierwszym z ww. okresów ubezpieczony pracował w wydziale spawalniczym, bezpośrednio przy stanowiskach spawalniczych, obsługując wózek akumulatorowy, którym przewożono elementy konstrukcji stalowych między stanowiskami spawaczy w narażeniu na wysokie zapylenie gazami spawalniczymi i w dużym natężeniu hałasu.

Przy ocenie kwalifikacji i charakteru pracy ubezpieczonego jako pracy „przy spawaniu” Sąd posiłkował się wykazem resortowym – zarządzeniem nr 3 M.. Hutnictwa i P.. Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu (Dz. Urz. MG. z 1985r., nr 1, poz. 1). W wykazie, A, dziale XIV, poz. 12, pkt 4, stanowiącym załącznik tego zarządzenia ujęto w ramach prac przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo-wodorowym stanowiska pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziałach spawalniczych. Chociaż zaznaczyć należy że powyższe zarządzenie jak i inne resortowe lub zakładowe wykazy, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, nie stanowią samodzielnej podstawy zaliczenia danego rodzaju zatrudnienia do prac w szczególnych warunkach, to mogą być one pomocne przy wykładni przepisów rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2013r. II UK 190/12). „Przyznając zasadniczą rolę w kwalifikowaniu prac w szczególnych warunkach cytowanemu rozporządzeniu Rady Ministrów należy podkreślić, że w świetle przepisów wykazu A stanowiącego załącznik do tegoż rozporządzenia, wyodrębnienie owych prac ma charakter stanowiskowo - branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym.

Z taką sytuacją Sąd miał do czynienia w niniejszej sprawie, gdzie użyty w przepisie rozporządzenia zwrot „przy spawaniu” jest na tyle nieostry, że Sąd posiłkując się wspomnianym zarządzeniem, uznał iż obejmuje on czynności wykonywane przez innego pracownika a obejmujące przebieg procesu spawania, pewien ciąg technologiczny, umożliwiający osiągnięcie efektu finalnego, do którego należy wliczyć prace operatora wózka akumulatorowego.

Odnosnie drugiego z ww. okresów spornych pracy w (...) S.A., Sąd nie miał żadnych wątpliwości, iż ubezpieczony faktycznie wykonywał prace lakiernicze natryskowe niezhermetyzowane oraz obsługiwał narzędzia wibrujące - szlifierkę kątową, w warunkach szczególnych, tj. w dużym zapyleniu, hałasie, w braku odpowiedniej wentylacji i zabezpieczenia, z użyciem wysoko toksycznych farb.

Ostatnim okresem spornym, zaliczenia którego do stażu pracy w warunkach szczególnych, domagał się ubezpieczony w toku procesu, był okres zatrudnienia w Spółdzielni Pracy w T. na stanowisku malarz w ramach nauki zawodu i stażu. Organ rentowy stanął na stanowisku, iż w tym okresie ubezpieczony będący młodocianym, mimo objęcia tego okresu świadectwem pracy w warunkach szczególnych z 2008r., nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze. W ocenie Sądu, w okresie od 1 stycznia 1966r. do 14 września 1970r. ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace wymienioną w wykazie A, dziale V, poz. 6 –prace malarskie konstrukcji na wysokości, stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia, w szczególności sporów nie powinno budzić przyznanie cechy stałości i pełnowymiarowości zatrudnieniu ubezpieczonego w okresie od 1 września 1969r. do 14 września 1970r., kiedy to wykonywał staż wstępny.

O prawdziwości i wiarygodności oświadczenia zawartego w świadectwie pracy w warunkach szczególnych, świadczą przede wszystkim dokumenty pracownicze – akta osobowe ubezpieczonego, w tym: umowa o naukę zawodu malarskiego, w której zawarto postanowienie o czasie pracy młodocianych poniżej 16 r. życia : 6 godzin/dobę a 36 tygodniowy, a powyżej 16 r. życia w normalnym czasie pracy obowiązującym w spółdzielni; dokument przyjęcia i zaświadczenie o nauce w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących; umowa z dnia 1 września 1969r. o rocznym stażu wstępnym, karta obiegu i karta osobista pracownika młodocianego, jak również wyjaśnienia odwołującego. wskazał

on bowiem, że bez względu na wiek swoje obowiązki wykonywał w ośmiogodzinnym czasie pracy z narażeniem na te same czynniki co pracownicy pełnoetatowi.

Zatrudnienie ubezpieczonego było możliwe w omawianym okresie spornym, gdyż w rozumieniu obowiązujących wówczas przepisów (8 maja 1945 r. a przed 1 stycznia 1975 r.) regulowały: przepisy Dekretu z dnia 2 sierpnia 1951 r. o pracy i szkoleniu zawodowym młodocianych w zakładach pracy (Dz. U. Nr 41, poz. 311 ze zm.) oraz wydanego z upoważnienia tego Dekretu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 1952 r. (Dz. U. Nr 21, poz. 135), ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przy przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226 ze zm.) młodocianymi były osoby, które ukończyły 14 lat, a nie przekroczyły 18 lat życia. Dolną granicę wieku młodocianego pracownika podwyższono do 15 lat ustawą z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160). Nadto, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem okresy zatrudnienia młodocianych na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed 1 stycznia 1975 r. są okresami składkowymi, o jakich mowa w art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej, których uznanie warunkuje wykonywanie pracy na podstawie indywidualnej umowy o naukę zawodu (por. wyrok SA w Katowicach z 15 lutego 2011 r., III AUa 1731/10, Lex 1102951).

Doliczając wyżej wymienione, uznane przez Sąd okresy pracy w (...) S.A. – 5 lat i 4 miesiące i Spółdzielni Pracy w T. – 4 lata, 8 miesięcy i 14 dni do stażu pracy w warunkach szczególnych uwzględnionego przez organ rentowy - 9 lat, 4 miesiące i 29 dni, nie sposób uznać, że ubezpieczony nie legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. Na marginesie dodać należy, iż zaliczenie już okresu stażu ubezpieczonego od 1 września 1969r. do 14 września 1970r. wystarcza do przypisania odwołującemu spełnienia spornej przesłanki.

W konsekwencji wobec uznania, że odwołujący J. W. spełnia wszystkie przesłanki konieczne do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1lipca 2014r. – tj. od miesiąca złożenia wniosku.

SSO Jolanta Łanowy